

műsorváltozás történik: az előre meghirdetett énekes szólista helyett egy itthon eddig ismeretlen, huszonkét éves hegedűművész, az örmény *Sergey Khacshatryan* lép fel. A keskeny arcú, vékony fiatalember a Beethoven-concertót játssza. Személyében mintha egyszerre összegződne mindaz, amit az "örménység" sugall: transzcendensre nyitottságot, higgadtságot, fegyelmet, szervilizmustól mentes, őszinte alázatot...

Magától értetődő hegedűjátékában nemcsak a hangok kristálytiszták, hanem a gondolatok is. Nem pusztán ígéret, "később érő" virtuóz, mint oly sokan a mai sztárok közül: Khacshatryan intelligens, beérett és kész művész. Kiválasztott. A gyakran feltett költői kérdésre pedig, nevezetesen, hogy mitől is válik valaki azzá, másnap egy élő legenda, a kilencvenegy esztendőes *Rév Livia* adja meg a választ a Zeneakadémián. A zongoraművésznő - akinek játékát egykor Bartók, Kodály, Dohnányi, Weiner és Rubinstein is hallgatta és méltatta - nem aprózza el: a *Bánfalvi Béla* vezette Budapesti Vonósokkal egy este adja elő *Mozart c-moll* (K. 491-es) és *Beethoven* első, *C-dúr zongoraversenyét*. Amikor a koncert végén a barátok, rokonok, művésztársak, gratulálók szoros gyűrűjében a törekeny hölgy játékának plasztikusságát, csengettyűhangját dicsérik, s arról faggatják,- honnan a mély átélés, az értés, fáradtan mosolyogva jegyzi meg; "Antennám van a Jóistenhez!" A Titokhoz vezető út is ez, legyen szó egy népről, egy művésztől, egy „hétköznapi: közel lenni hozzá, s mindig venni az érkező üzenetet...

Pallós

(Megjelent az Új Ember
2007. április 29-i számában.

*****

Dávid Csaba

Emlékezni alapvető emberi kötelességünk!

Lehet-e, szabad-e népirtásra emlékezni egy békés kávézóban? Vagy emlékezni csak arra méltó helyen, emlékműnél lehet? Lehet-e az 1915-ös örmény genocídiumról megemlékeznie annak, aki abból a népből származik ugyan, de a nyelvet nem ismeri? Vagy emlékeznie csak annak illik, aki érti a legyilkoltak nyelvét?

Hölgyeim és uraim! Rokonok, barátok, örménymagyarok, örmények, magyarok és más származásúak! A legjobb megszólítás azonban: Tisztelt Emlékező Gyülekezet!

Az előbbi kérdésekre a válasz: emlékezni nem lehet, hanem kell! Alapvető emberi kötelességünk! És jogunk. 92 éve történt valami. A történelmi felvezetést most hagyjuk félre - túl hosszú lenne.

Ez a nap igen pontosan jelzi, hogy a fokozatosan terjedő téveszmék, a gyűlöletpropaganda miként válik kisebb-nagyobb jogtalanságokká, aztán elszórtan gyilkosságokká, míg elérkezik a "teljes kibontakozás". Ennek, az iszonyatos "teljes kibontakozás"-nak a gyásznapja április 24-e.

1915-ben ekkor terelték össze a konstantinápolyi örmény értelmiséget. A török nép ugyanis hitt a propagandának, amely szerint minden gondjuk-bajuk okozói az örmények. Elhitték, hogy meg kell védeniük a "tisza" török nemzetet. Mert ha már nem lesz ott örmény, akkor Törökország felvirágzik, békés, gazdag és boldog nemzetállam lesz. Minden megoldódik. Konstantinápolyban tehát nagyüzemileg elindult a népirtás. Másfél-kétfélmillió örményt gyilkoltak le.

De azóta - mint tudjuk - Törökország békés, gazdag és virágzó nemzetállam lett, minden megoldódott... vagy mégsem? A nemrég legyilkolt *Hrant Dink* félörmény-féltörök lapszerkesztő példája mást jelez...

Közben évtizedek óta folyik a propaganda: újabban - ráadásul magyarul is megjelent kiadványokban - arról olvasunk, hogy szegény törökség 1915-ben miként kényszerült védekezni az örmény banditákkal szemben.

Talaat, Dzsemal és Enver pasa írásait, amelyek a genocídium ideológiai alapvetését szolgálták és megoldási utasításokat tartalmaztak, később gondosan olvasta *Adolf Hitler*. 1939 decemberétől tehát a németek a megszállt Varsó értelmiségét és szakmunkásrétegét hurcolták egy közeli erdőbe és lötték előre megásott tömegsírokba. A gyakorlat kiteljesedését, az "Endlösung"-ot pedig ismerjük.

A hóhérok technikája változhat, az indítékuk ugyanaz. Ezért aztán nem feledhetjük, hogy az áldozatok, a megirtott népek között pedig végképpen nincs semmi különbség.

Mindig így kezdődik: valakik úgy gondolják másvalakikről, hogy nem ide valók. Idegenek. Az akkori török vélekedés szerint az örmények sem voltak odavalók, ahol évezredek óta éltek.

Ha minderről valaki nem tud, az megbocsátható. Ám, ha tudja, de nem tudatja másokkal, akkor bűnt követ el egy egész nép ellen. Függetlenül attól, hogy vérségileg van-e köze az örménységhez, vagy más, megirtott népekhez.

Ha a megtizedelt népek emléke él bennünk, akkor mindegy, milyen nyelven beszélünk - igenis, értjük a legyilkoltak nyelvét. Pontosabban: értjük saját emberségünk, saját nemzeti közösségünk nyelvét.

Miről szól számunkra itt, Budapesten az örmény genocídium emléknapja? Sokszor idézünk egy-egy sort *John Donne* XVII. századi angol lelkész-költő verséből, amely folyamatosan és erősen aktuális. Ma, itt, Magyarországon is. Következzék tehát a vers:

*Senki sem különálló sziget; minden ember
a kontinens egy része, a szárazföld egy darabja;
ha egy göröngyöt mos el a tenger,
Európa lesz kevesebb, éppúgy, mintha egy
hegyfokot mosna el, vagy barátaid házát,
vagy a te birtokod; minden halállal én leszek
kevesebb, mert egy vagyok az emberiséggel;
ezért hát sose kérdezd, kiért szól a harang:
érted szól.*

Köszönöm figyelmüket!

*(Elhangzott 2007. április 24-én
az Országos Örmény Önkormányzat EOGYKE-frakciójának ünnepségén
Budapesten, a Mélange kávézóban)*

*****

Fővárosi Örmény Klub

Cím: V. Budapest, Semmelweis u.1-3. Bartók terem Időpont: 2007. május 17.17 óra

Program:

Szabó László: Irán és örmény vonatkozásai

Vetített képes előadás

Könyvbemutató:

Nikolaj Hovhanniszján: Az Örmény Genocídium

Bemutatja a könyv szerkesztője: dr. Issekutz Sarolta

A klubestet a Ferencvárosi Örmény Kisebbségi Önkormányzat rendezi

*****

MINISZTERELNŐHI HIVATAL

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Főosztály

Főigazgató

Dr. Issekutz Sarolta elnök asszony

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Budapest

Tisztelt Elnök Asszony!

Az Örmény Kultúra Hete című rendezvénysorozat fővédnökségére való megtisztelő felkérésüket szívből köszönöm, de sajnálatomra azt nem áll módomban elvállalni, hiszen a hazai gyakorlat szerint a